

ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet

Esztétika MA sillabusz

a felvehető előadások és szemináriumok ismertetője
irodalomjegyzéssel

2017/2018. I. félév

BMA-ESZD-110 Papp Zoltán Dr.:
Magyar nyelvű szakszövegolvasás G, 26
Időpont: kedd 16:00-17:30 MUK 42.

A félév során egy vagy több, közösen (az első órán) meghatározandó elméleti szöveget fogunk venni, a feldolgozás történhet referátumok – és esetleg korreferátumok – formájában is.

BMA-ESZD-120 Somlyó Bálint Dr.
Angol nyelvű szakszövegolvasás G, 26
Időpont: hétfő 12:30-14:00 MUK 42.

A félév célja némi idegennyelvű szövegolvasói rutin kialakítása. Az órák természetesen szemináriumi keretek között folynak, közös szövegértelmezéssel és fordítással. Előzetesen kiadott szövegeket fogunk olvasni és megbeszélni a szövegváltozatokat és a lehetséges fordítási lehetőségeket is. Az olvasandó szövegről az első órán egyeztetünk, magam lehetőleg modern, szakirodalom-jellegű szövegre szavaznék (mondjuk Bernstein: *The Fate of Art* vagy Caputo: *Radical hermeneutics*), első körben ezzel elkerülve a történeti szövegek problémáit, de nyitott vagyok minden, az első órán felmerülő ötletre is, ha valakinek valamilyen kedvenc javaslata lenne.

A félévi jegy feltétele az aktív órai munka, alapja pedig egy rövid, írásban benyújtott önálló fordítás az együtt olvasott szöveg közösen nem taglalt részéből, szükség esetén beszámolószerű helybeni szövegolvasással és értelmezéssel kiegészítve.

BMA-ESZD-120.03 Teller Katalin:
A performativitás: Német nyelvű szakszövegolvasás G, 26
Időpont: péntek 12:30-14:00 MUK 42.

A szemináriumon a performativitás – performancia – performansz fogalmával és jelenségével foglalkozunk. Közös olvasmány lesz Uwe Wirth átfogó tanulmánya, valamint Sybille Krämer és Eckhard Schuhmacher egy-egy ágazati kérdést feszegető elemzése, amelyeket kiegészítő kiselőadások kísérnek.

A szeminárium teljesítéséhez aktív órai munka, egy vonatkozó szövegrészlet fordítása és egy referátum tartása szükséges.

Kötelező irodalom:

Az említett szerzők tanulmányai in: Uwe Wirth (szerk.): *Performanz. Zwischen Sprachphilosophie und Kulturwissenschaften*. Frankfurt am Main: Suhrkamp 2002.

Kiegészítő kiselőadások irodalomjegyzéke:

Judith Butler: *Jelentős testek. A „szexus” diszkurzív korlátairól*. Budapest: Új Mandátum 2005, 11–35.

Jacques Derrida: Aláírás esemény kontextus. In: Antal Éva – Kicsák Lóránt – Széplaky Gerda (szerk.): Performatív fordulatok. Eger: Líceum 2015, 43–69.

Wolfgang Iser: Mimézis és performancia. In: uő: A fiktív és az imaginárius. Budapest: Osiris 2001, 341–367.

Andrew Parker – Eve Kosofsky Sedgwick: Performativitás és performancia. In: Apertúra 2010. ősz (<http://uj.apertura.hu/2010/osz/parker-sedgwick-performativitas-es-performancia/>)

Pléh Csaba: A szaván fogott szó. In: John L. Austin: Tetten ért szavak. Budapest: Akadémiai 1990, 7–25.

Stanley Tambiah: A Performative Approach to Ritual. In: Proceedings of the British Academy 1979/65, 113–169.

BMA-ESZD-130 Bartha Judit:
Magyar nyelvű szakszövegírás G, 26
Időpont: szerda 09:00-10:30 MUK 42.

A szemináriumon kreatív gyakorlati feladatokon keresztül sajátítjuk el a szakszövegírás tanulható ismérveit.

A teljesítés feltétele: az órai munkában való részvétel, a házi feladatok elkészítése, valamint a határidőre benyújtott vizsgadolgozatok megvitatása.

BMA-ESZD-140 Károlyi Csaba: Magyar nyelvű kritikaírás G, 26
Időpont: kedd 14.15-15:45 MUK. 40.

A kurzus célja: ismerkedés a napi és hetilapokba való rövid könyvkritikák írásával. A recenzióírást csak a gyakorlatban lehet megtanulni, ezért az órákat a következő rend szerint képzelem el: az első alkalommal megadok kb. 10-15 mostanában megjelent könyvet (kortárs magyar szépirodalmi köteteket), ezek közül minden résztvevőnek választania kell egyet, és 4 flekkes (6000 karakteres) bírálatot kell írnia róla. Az órák az elkészült szövegek megbeszélésére épülnek, lehetőleg úgy, hogy egy-egy alkalommal két, ugyanarról a témáról szóló kritikát beszélünk meg. A recenzensek felolvassák, amit írtak, a többiek előtt fénymásolatban ott a szöveg, és az órán azzal foglalkozunk, hogy elemezzük, kritizáljuk az elkészült kritikát (ehhez nyilván szükséges elolvasni azt a művet, melyről a kritika szól). Az első két órán általános bevezetőt tartok, utána 2-2 hétig foglalkozunk egy könyvvel. Tehát a félév során kb. 6 művet kell elolvasni. Jegyet adni csak a megírt kritikára tudok, aki nem olvassa fel a félév során, annak az utolsó előtti órára kell beadnia a magáét.

BMA-ESZD-210:3 Papp Zoltán Dr.:
Az esztétika alapproblémái 2. K, 26
Időpont: kedd 17:45-19:15 MUK 42.

A félév témája egyetlen klasszikus szöveg, Lukács György Heidelbergi esztétikája, de adott esetben hozzávehetjük A regény elméletét is.

BMA-ESZD-210.01 Bacsó Béla Dr.:
Az esztétika alapproblémái 1. Kép és megértés K, 26
Időpont: kedd 09:00-10:30 MUK 42.

Boehm a *kép logikájáról* beszél, Bredekamp *kép-aktusról*, azaz mintha a képi és nyelvelméleti értelmezések közelítéséről lenne szó. Ez olyan szempont a mai művészetelméletben, ami nem riad vissza attól, hogy kép és szó, kép és nyelvi kifejezettség, akár *szimbolikus* (Warburg, Panofsky), akár *intencionális* megvalósulásával (Baxandall) számot vessen. Bredekamp új könyve adja a kiindulást, amelyben a *séma*-karakterről, *szubsztitúcióról* és végül *intrinzikus* hatóerőről beszél a képi formálás során. Nem előzmények nélküli ez, hiszen részben *a nyelv védelmében* is szót emel azzal, hogy Austin és részben Searle *nyelvaktus* (Speech Act) elmélete felől keres támogatást.

Ezen az előadássorozaton olyan problémákkal kívánok foglalkozni, amelyek a képi ábrázolás, a reprezentáció kérdésköréhez kapcsolódnak és ettől elválaszthatatlanul a kép-értés hermeneutikai-művészettörténeti hagyományára is visszatekintünk (Wölfflin *képek magyarázata*, vagy Bächtmann *hermeneutikai* elmélete)

Olvasandó:

- H. Belting – *A hiteles kép* ford. Hidas Z. Atlantisz 2009.
G. Boehm – *Látás* in. *Vulgo* 2000. Február II.évf. 1-2. Szám
H.-G. Gadamer – *A kép és a szó művészete* in. *Kép – fenomen – valóság* szerk. Bacsó B. Kijarat kiadó 1997.
O. Bächtmann – *Bevezetés a művészettörténeti hermeneutikába* ford. Rényi, Bacsó Corvina 1990.
(vizsgabeszámoló ezeknek, a műveknek az ismeretét igényli)

BMA-ESZD-220.01 Seregi Tamás
Bevezetés a műértelmezésbe 1. G, 26
Időpont: hétfő 14:15-15:45 MUK -132.

1. Absztrakt expresszionizmus és formalizmus
Clement Greenberg: „Modernista festészet”. *Laokoón* 7. szám.
<http://laokoon.c3.hu/szamok/7.html>
2. Meleg és hideg absztrakció
Kállai Ernő: *A természet rejtett arca* (1948)
Jean Dubuffet: „Notes for a Well-Lettered” és „Crude Art Preferred to Cultural Art”, mindkettő in *Art in Theory*.
Victor Vasarely: *Sárga kiáltvány* (1955)
3. A flatbed picture plane és az újrealizmus
Leo Steinberg: „Other Criteria”. *Other Criteria*. Oxford UP, 1972.
4. A minimalizmus

Michael Fried: „Művészet és tárgyiség”. *Enigma 2* (1995); Donald Judd: „Specific Objects” és Robert Morris: „Notes on Sculpture 1-3”, mindkettő in Gregory Battcock (szerk.): *Minimal Art: A Critical Anthology*. University of California Press, 1995.

5. Urbanizmus és építészet

Le Corbusier: *A jövő nagyvárosai*. Gondolat, Budapest, 1968.; Manfredo Tafuri: „Toward a Critique of Architectural Ideology” (1969)

6. Assemblage, environment és happening

Allan Kaprow: *Assemblage, environmentek és happeningek*. Artpool – Balassi, Budapest, 1998.; Allan Kaprow: „The Legacy of Jackson Pollock”(1958). *Essays on the Blurring of Art and Life*. University of California Press, Berkeley CA, 1993.1-9. o.

7. Szituacionizmus és fluxus

Guy Debord: „Report on the Construction of Situations and on the Terms of Organization and Action of the International Situationist Tendency (1957); „The Situationists and the New Forms of Action in Politics or Art” (1963); Constant: „A Different City for a Different Life” (1959). In Thomas McDonough (szerk.): *Guy Debord and the Situationist Internationale. Texts and Documents*. 2002.; Guy Debord: *A spektákulum társadalma* (1967). – a filmváltozat is!
Fluxus antológia - <http://www.artpool.hu/Fluxus/antologia.html>

8. A pop art és a fotorealizmus

Arthur Danto: „Az absztrakt expresszionista kólásüveg”. *Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet?* Atlantisz, Budapest, 1997. 173-189. o.; Benjamin H. D. Buchloh: „Andy Warhol’s One-Dimensional Art: 1956-1966” és Thomas Crow: „Saturday Disasters: Trace and Reference in Early Warhol”, mindkettő in Annette Michelson (szerk.): *Andy Warhol*. MIT Press, 2001.

9. Anti-forma szobrászat, land art, public art

Rosalind Krauss: „A szobrászat kiterjesztett tere”,
Robert Morris: Notes on Sculpture 4: Beyond Objects”; Robert Smithson: „A Sedimentation of the Mind: Earth Projects” mindkettő in *Art in Theory 1900-1990*.
Rosalyn Deutsche: „Uneven Development: Public Art in New York City”, *Evictions. Space and Cultural Politics*. MIT Press, 1996, 49-108. o.

10. Konceptualizmus

Sol LeWitt: „Paragrafusok a konceptuális művészetéről”, in Lengyel – Tolvaly (szerk.): *Kortárs képzőművészeti szöveggyűjtemény*. A&E 93, 1995, 208-212. o.
Joseph Kosuth: „Filozófia utáni művészet”, *Művészeti tanulmányok*. Knoll Galerie, Budapest – Bécs, 1992, 105-130. o.
Benjamin H. D. Buchloh: „Conceptual Art 1962-1969”, *October* (55), 1990/tél.

11. Abjekció a képzőművészetben

Gilles Deleuze: *Francis Bacon - Az érzet logikája* (1980). Atlantisz, Budapest, 2013.

12. Body Art és performansz

Amelia Jones (szerk.): *The Artist's Body*. Phaidon, 2003, 201-216. o. Erika Fischer-Lichte: „Performance Art and Ritual: Bodies in the Performance”, in Philip Auslander (szerk.): *Performance IV*. Routledge, 2003.

BMA-ESZD-350.08 Teller Katalin:

Adaptációelméletek K, 2ó

Időpont: csütörtök 14:15-15:45 MUK műterem.

Az előadás a tág értelemben vett adaptációról alkotott elméleteket tárgyalja, különös tekintettel az intermedialitással kapcsolatos kutatások vonatkozó eredményeire.

A félév során átfogó teoretikus megközelítések segítségével tisztázzuk az adaptáció fogalmát, majd a filmes adaptációk történeti gyökereit vesszük szemügyre. Két kiemelt tárgyerület vizsgálatával, a képleírás problémakörének és a hangoskönyvek jelenségének elemzésével az adaptációk e két speciális formáját is tárgyaljuk.

Az értékelés írásbeli vizsga formájában történik.

Kötelező olvasmányok:

Gottfried Boehm: A képleírás. A kép és a nyelv határaitól. In: Thomka Beáta (szerk.): *Narratívák 1. Képleírás és képi elbeszélés*. Budapest: Kijárat 1998, 19–36.

Jason Camlot: *The Three-Minute Victorian Novel. Remediating Dickens into Sound*. In: Matthew Rubery (szerk.): *Audiobooks, Literature, and Sound Studies*. Routledge 2011, 25–43.

Domonkos Péter: *Filmadaptációk. Elméletek irodalom és filmművészet kapcsolatáról*. Budapest, doktori értekezés, 2012 (<http://docplayer.hu/11385650-Dr-domonkos-peter-filmadaptaciok-elmeletek-irodalom-es-filmmuveszet-kapcsolatarol.html>).

Jens Eder: *Transmediality and the Politics of Adaptation: Concepts, Forms, and Strategies*. In: Dan Hassler-Forest – Pascal Nicklas (szerk.): *The Politics of Adaptation. Media Convergence and Ideology*. New York: Palgrave Macmillan 2015, 66–81.

Rainer Emig: *Adaptation in Theory*. In: Pascal Nicklas – Oliver Lindner (szerk.): *Adaptation and Cultural Appropriation. Literature, Film, and the Arts*. Berlin – Boston: De Gruyter, 2012, 14–24.

Michel Foucault: *A szavak és a dolgok*. Budapest: Osiris 2000, 21–34.

Linda Hutcheon – Siobhan O’Flynn: *A theory of adaptation*. 2. kiad. New York: Routledge 2013, 1–32., 169–176.

Murray Krieger: *Ekphrasis. The Illusion of the Natural Sign*. Baltimore – London: John Hopkins UP 1992, 233–261.

Thomas Leitch: *Adaptation and Intertextuality, or, What isn’t an Adaptation, and What Does it Matter?* In: Deborah Cartmell (szerk.): *Companion to Literature, Film and Adaptation*. Chichester: Wiley – Blackwell 2012, e-könyv.

W. J. Th. Mitchell: *Az ekphraszisz és a Másik*. In: uő: *A képek politikája*. Szeged: JATE 2008, 193–222.

Gabriele Rippl: *Introduction*. In: uő (szerk.): *Handbook of Intermediality. Literature – Image – Sound – Music*. Berlin – Boston: De Gruyter, 2015, 1–31.

Matthew Rubery: *Introduction. Talking Books*. In: uő (szerk.): *Audiobooks, Literature, and Sound Studies*. Routledge 2011, 1–21.

Julie Sanders: *Adaptation and appropriation*. New York: Routledge 2006, 17–41.

- Barbara Straumann: Adaptation – Remediation – Transmediality. In: Gabriele Rippl (szerk.): Handbook of Intermediality. Literature – Image – Sound – Music. Berlin – Boston: De Gruyter, 2015, 249–267.
- Szajbély Mihály: Szöveg + akusztikum = közvetített kultúra? In: Korunk 2012/8, 49–57.
- William Verrone: Adaptation and the Avant-Garde. Alternative Perspectives on Adaptation Theory and Practice. New York: continuum 2011, 35–39., 55–100.

BMA-ESZD-351.07 Nemes Z. Márió: Helmuth Plessner filozófiai antropológiája esztétikai kontextusban G, 26

Időpont: hétfő 12:30-14:00 MUK -132

Helmuth Plessner filozófiai antropológiai munkássága a magyar tudományos diskurzusban még mindig egy kevésbé ismert peremjelenségnek tűnik. A kurzuson a magyarra fordított szövegek szoros olvasásával megpróbáljuk feltárni a plessneri gondolkodás alapstruktúráit. Ennek során központi témává válnak majd az excentrikus pozicionalitás és az antropológiai expresszivitás fogalmai. A két fogalom közti kapcsolat megértése azért releváns, mert ezen az úton a Plessner-féle antropológia kultúraelméleti és művészetfilozófiai kontextusa, a „központ nélküli képlékenységeként” (Wolfgang Iser) felfogott ember képalkotó elevensége és plasztikus önteremtése is megközelíthetővé válik.

Hívószavak: **nem-esszencialista antropológia, képanropológia, poszthumanizmus, fiziognómia, animal studies.**

Válogatás a kurzus tervezett irodalmából:

Helmuth Plessner: *A színész antropológiájáról*, fordította Besze Flóra, in: Játéktér, 2015/ősz, <http://www.jatekter.ro/?p=18674>

Helmuth Plessner: *Érzékek antropológiája*, fordította Ambrus Gergely, in: *Az esztétika vége – vagy se vége, se hossza?*, Ikon Kiadó, ELTE Esztétika Tanszék, Budapest, 1995, 185- 259.

Helmuth Plessner: *Más szemmel*, fordította Hecker Héla, Iványi-Szabó Rita, Tóth Csaba, in: (Szerk.) Bacsó Béla: *Tér, fenomen, mű*, Kijárat Kiadó, 2011, 195-207.

Helmuth Plessner: *A sírás és nevetés eredete*, fordította Kelemen Pál, in: Láthatatlan kollégium 11, 2002, 23-33.

Wolfgang Iser: *A fiktív és az imaginárius*, fordította Molnár Gábor Tamás, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.

Belting, Hans: *Kép-antropológia – Képtudományi vázlatok*, fordította Kelemen Pál, Kijárat Kiadó, 2003.

Pfeiffer, K. Ludwig: *A mediális és az imaginárius*, fordította Kerekes Amália, Magyar Műhely Kiadó-Ráció Kiadó, 2005.

**BMA-ESZD-360.07 Darida Veronika:Kortárs művészetelméletek:
Tanúságtételek (irodalomban, filozófiában, művészetben) K, 26**

Időpont: szerda 12:30-14:15 MUK 42.

Hogyan lehet elmondani az elmondhatatlant? Az órák során a holokauszt utáni tanúságtétel különböző formáit vizsgáljuk, filozófiai és irodalmi szövegekben, valamint színházi-, filmes- és képzőművészeti alkotásokban.

Szakirodalom :

Paul RICOEUR: A tanúság hermeneutikája. In: *Ikonológia és műértelmezés 3. A hermeneutika elmélete*. JATEPress, Szeged, 1998.

Hans JONAS: Az istenfogalom Auschwitz után, In: 2000, 1996/8.

Jean AMÉRY.: *Túl bűnön és bűnhődésen*. Múlt és Jövő, Bp., 2002.

Emmanuel LÉVINAS : Az etika mint első filozófia, *Jelenkor*, 2000/10

Hannah ARENDT, Karl JASPERS: *A bűnösség kérdése – Szervezett bűnösség és egyetemes felelősség*, Noran, 2015

Hannah ARENDT : Eichmann Jeruzsálemben, Utóirat. *Café Babel* 26. szám

Theodor W. ADORNO : Minima Moralia,
<https://www.marxists.org/reference/archive/adorno/1951/mm/index.htm>

Theodor W. ADORNO : Nach Auschwitz in : *Negative Dialektik*, Suhrkamp, 1966
(angol kiadás : *Negative Dialectics*, Routledge, 1973),

Giorgio AGAMBEN : *Quel che resta di Auschwitz*, Bollati Boringhieri, 1998. (angol kiadás : *Remnants of Auschwitz*, Zone Books, 1999)

Továbbá :

Paul Celan : Halálfúga

Primo Levi : Ember ez ? Fegyvernyugvás

Primo Levi : Akik odavesztek és akik megmenekültek

Tadeusz Borowski : Kővilág

Robert Antelme : Emberi fajtánk

Elie Wiesel : Az éjszaka

Kertész Imre : Sorstalanság, A holokauszt mint kultúra

Alain Resnais : Sötétség és köd

Claude Lanzmann : Soah

Jeles András : Senkiföldje

Nemes-Jeles László : Saul fia

BMA-ESZD-361.03 Sajó Sándor Dr.: Kortárs művészetelmélet

A távollét filozófiája

A félév során olyan tapasztalatokról lesz szó, amelyeket alapvetően meghatároz a hiány, a korlátozottság, a határoltság, a kimondatlanság, a fikcionalitás, az illúzió, a végesség. A kérdés az, hogy ezeknek a látszólag pusztán negatívan jellemezhető tapasztalatoknak milyen ontológiai, ismeretelméleti és esztétikai jelentőségük van. A félév végi jegyet az órai munka és az év végi szemináriumi dolgozat határozza meg.

Olvasmányok

Descartes: *Elmélkedések az első filozófiáról*, Atlantisz, Budapest, 1994. (részletek)

Kant: *Prolegomena*, Atlantisz, Budapest, 1999. (részletek)

Kleist: „A gondolatok fokozatos kialakulásáról beszéd közben”, in: *Összegyűjtött Művei II.*, Jelenkor, Pécs, 2001.

Nietzsche: *A történelem hasznáról és káráról*, Akadémiai, Budapest, 1989.

Saussure: *Bevezetés az általános nyelvészetbe*, Corvina, Budapest, 1997. (részletek)

Freud: *A Farkasember. Klinikai esettanulmányok II.*, Budapest, 1998.

Husserl: *Előadások az időről*, Atlantisz, Budapest, 2002. (részletek)

Lévinas: *Teljesség és végtelen. Tanulmány a külsőről*, Jelenkor, Pécs, 1999. (részletek)

Sartre: *A lét és a semmi*, L'Harmattan, Budapest, 2006. (részletek)

Merleau-Ponty: *A látható és a láthatatlan*, L'Harmattan, Budapest, 2006. (részletek)

Gadamer: *Igazság és módszer*, Gondolat, Budapest, 1984. (részletek)

BMA-ESZD-370.08 Teller Katalin: Ágazati esztétikák:**A nagyváros pereme K, 26**

Időpont: csütörtök 12:30-14:00 MUK -132.

Az előadás a városi periféria jelentéseinek, irodalmi-tárcabeli megjelenítésének alakváltozatait veszi számba. Az irodalmi kartográfia, a tranzitórius terek elméletének és a *spatial turn* alapvetéseinek figyelembevételével Budapest századfordulós és két világháború közti irodalmi ábrázolásaival foglalkozunk.

Az értékelés írásbeli vizsga alapján történik.

Kötelező primér olvasmányok:

Arany János: Ének a pesti ligetről (1877). In: Komlós Aladár (szerk.): *Verses* Budapest. Budapest: Kozmosz Könyvek 1968, 61–66.
(<http://mek.oszk.hu/00500/00597/html/vs187702.htm>)

Babits Mihály: Május huszonhárom Rákospalotán (1912). In: Komlós Aladár (szerk.): *Verses* Budapest. Budapest: Kozmosz Könyvek 1968, 222–224.
(http://www.ezredveg.hu/html/2012_05_06/1205062.html)

Ego [Fried Margit]: A külvárosban (1907). In: uő: *Pest és pestiek*. Budapest: Magyar Kereskedelmi Közlöny [1907], 57–64.

Féja Géza: Harminc kilométeres város a föld alatt (1938). In: uő: *Magyar haláltánc*. Budapest: Szépirodalmi 1984, 396–398.

- Gábor Andor: Nyár a Ligetben (1905 k.). In: Komlós Aladár (szerk.): Verses Budapest. Budapest: Kozmosz Könyvek 1968, 75–76.
- H. Szederkényi Anna: A föld alól (1920). In: Kerekes Amália – Teller Katalin (szerk.): Váltó- és keresztkecsolások. A tudásközvetítés folyamatai a két világháború közti magyar és német nyelvű kultúrában. Budapest: Gondolat 2006, 407–410.
- Illyés Gyula: Sasad, Farkasrét (1936). In: Komlós Aladár (szerk.): Verses Budapest. Budapest: Kozmosz Könyvek 1968, 200–201.
(<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00608/19254.htm>)
- Jókai Mór: A gazdag szegények (1890), több kiadás
(<http://mek.oszk.hu/00700/00787/html/>)
- Kaffka Margit: Két nyár (1916), több kiadás
(<http://mek.oszk.hu/05900/05909/05909.htm#4>)
- Kassák Lajos: Májusi ének (1918). In: uő: Válogatott művei. II. kötet: Széppróza, dráma. Budapest: Szépirodalmi 1983, 192–199.
- Kassák Lajos: Angyalföld (1929), több kiadás
(<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00459/14295.htm> skk.)
- Molnár Ferenc: Liliom (1909) – több kiadás,
<https://archive.org/details/liliomegycsirkef00moln>.
- Móricz Zsigmond: Külváros (1927) ÉS Tavasz az Angyalföldön (1934). In: Kolos Réka (szerk.): Móricz Zsigmonddal Budapesten. Budapest: Holnap 2010, 58–60., 80–83.
- Szép Ernő: Vasárnap (1914). In: uő: Járok-kelek, megállok. Szép Ernő válogatott művei. Budapest: Kozmosz Könyvek 1984, 256–258.
- Vajda János: A városligetben (1880). In: Komlós Aladár (szerk.): Verses Budapest. Budapest: Kozmosz Könyvek 1968, 69–72.
(<http://mek.oszk.hu/01100/01113/01113.htm#117>)
- Zelk Zoltán: Villamoson (1936). In: Komlós Aladár (szerk.): Verses Budapest. Budapest: Kozmosz Könyvek 1968, 236–238.

Kötelező szakirodalmi olvasmányok:

- Lieven Ameer – Jason Finch – Markku Salmela: Introduction: Peripherality and Literary Urban Studies. In: uők (szerk.): Literature and the Peripheral City. New York, NY: Palgrave Macmillan 2015, 1–17., főként 5–8. és 13–14.
- Roland Barthes: Szemiológia és városkutatás. In: 2000 2005/4, 57–66.
(<http://ketezer.hu/2005/04/szemiologia-es-varoskutatas/>)
- Vittoria Borsò: Transitorische Räume. In: Jörg Dünne – Andreas Mahler (szerk.): Handbuch Literatur & Raum. Berlin, Boston: De Gruyter 2015, 259–271.
- Michel de Certeau: A cselekvés művészete. Budapest: Kijárat 2010, 117–152.
- Granasztói Péter: Tömegszórakozás a városligetben – A Vurstli. In: Budapesti Negyed 1997/2–3, <http://epa.oszk.hu/00000/00003/00014/granaszt.htm>.
- Gyáni Gábor: Az utca és a szalon. Társadalmi térhasználat Budapesten, 1870–1940. Budapest: Új Mandátum 1999, 96–109.
- Henri Lefebvre: The Production of Space (1974). Cambridge, Mass.: Blackwell 1991, 7–18., 25–53.
- Derek Schilling: On and Off the Map: Literary Narrative as Critique of Cartographic Reason. In: Robert T. Tally, Jr. (szerk.): Literary Cartographies: Spatiality, Representation, and Narrative. New York, NY: Palgrave Macmillan 2014, 215–228.

BMA-ESZD-370.09 Seregi Tamás: Képelmélet

(filmes MA-soknak elsősorban) K, 26

Időpont: hétfő 16:00-17:45 MUK 251.

1. Bevezetés: Mi a kép?

2. Az újkori kép születése

Olvasmány: Erwin Panofsky: „A perspektíva mint ’szimbolikus forma’”. *A jelentés a vizuális művészetekben*. Gondolat, Budapest, 1984.

3. Az önreflexív kép

Olvasmány: Michel Foucault: „Udvarhölgyek.” *A szavak és a dolgok*. Osiris, Budapest, 1995.

4. A virtuális és az aktuális kép

Olvasmány: Paul Signac: *Delacroix-tól a neoimpresszionizmusig*. Corvina, 1978.

5. Kép és ösztönművészet

Olvasmány: Moholy-Nagy László: *Festészet, fényképészet, film*. Corvina, Budapest, 1978.

6. A Laokoón-paradigma

Olvasmány: Clement Greenberg: „Egy újabb Laokoón felé.” http://laokoon.c3.hu/dok/greenberg/03.egy_ujabb_laokoon_fele.pdf

7. Felület és hordozó

Olvasmány: Leo Steinberg: „A lapos képsík.” In: Steve Yates (szerk.): *A tér költészete*. Typotex, Budapest, 2008, 225-236.

8. Az újragondolt reprezentáció

Olvasmány: Nelson Goodman: „Az újraalkotott valóság.” In: Horányi Özséb (szerk.): *A sokarcú kép*. Typotex, Budapest, 2003, 41-68.

9. Nyom és reprezentáció

Olvasmány: André Bazin: „A fénykép ontológiája”, <http://www.intermedia.c3.hu/mszovgy1/bazin.htm>

Rosalind Krauss: „Megjegyzések az indexről I-II.”, <http://www.ex-symposion.hu/cikk/905/7>

10. Kép és antropológia

Olvasmány: Hans Belting: „Kép és halál.” *Kép-antropológia*. Kijárat, Budapest, 2003.

11. Kép a térben – vetített kép és installáció

Olvasmány: Liz Kotz: „Video Projection: The Space between Screens.” In: Tanya Leighton (szerk.): *Art and the Moving Image*. Tate Publishing, London, 2008, 371-385.

12. Kép és gondolkodás

Olvasmány: Gilles Deleuze: „Gondolat és film” *Idő-kép*. Palatinus, Budapest, 2008.

Film: David Lynch: *Inland Empire* (2006)

**BMA-ESZD-371.07 Nagy Edina: Az archívum és az archiválás
művészeti gyakorlata G, 26**

Időpont: szerda 15:00- külső helyszín.

A 2017/18-as tanév őszi félévében az archivális művészet elméleti megközelítésiből kiindulva különböző hazai és nemzetközi művészeti és kurátori példákkal, esettanulmányokkal foglalkozunk.

A kortárs képzőművészek az elmúlt időszakban kiemelten foglalkoznak a személyes és kollektív történelemhez kapcsolódó, azokat feldolgozó archívumok anyagával. A művész mint egy kvázi-történész az archívumok vizuális és szöveges anyagait (szubjektívizálandó) forrásnak, a dokumentumok elhelyezésére szolgáló helyiségeket és az archívum működését a gondolkodás terének (Michel Foucault és Jacques Derrida) tekinti.

A félév során olyan kutatási helyszínekre (pl. Lukács Archívum, Artpool, OSA) látogatunk el, ahol többek között az archívumok alapítási és gyűjteményezési szempontjait, azok történelmi és emlékezetpolitikai kontextusait ismerhetjük meg. A "hagyományos" archívumi működés mellett kitérünk a szubjektív archívum, az ellen-archívum vagy az aktív archívum sajátosságaira és szerepére a kortárs művészetben.

A félév során a meghívott képzőművészek "archívum-használati szokásait" ismerhetjük meg, miközben a bemutatott munkák kiállítási és kurátori összefüggéseire is kitérünk.

A kurzus a Magyar Képzőművészeti Egyetem Képzőművészet-elmélet tanszék mesterszakos hallgatóival együttműködésben valósul meg.

Helyszín: Magyar Képzőművészeti Egyetem, valamint budapesti archívumok

Kurzusvezetők: Lázár Eszter, Nagy Edina

Irodalom (vál.)

Interarchive. Archivarische Praktiken und Handlungsräume im zeitgenössischen Kunstfeld / Archival practices and sites in the contemporary art field, Verlag der Buchhandlung Walther König, Lüneburg - Köln 2002.

The Archive - Documents in Contemporary Art, ed. Charles Merewether, London, Whitechapel, 2006

Foucault, Michael 2001 A tudás archeológiája. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.

György Péter 2005 Minden archívum, minden örökség. Iskolakultúra 15. (3) 4–15.

Assmann, Jan 1999 A kulturális emlékezés. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magas-kultúrákban. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.

Derrida, Jacques 2008 Az archívum kínzó vágya. Freud impresszió. In: Derrida, Jacques – Ernst,

Wolfgang: Az archívum kínzó vágya/Archívumok morajlása. Figura 3. Kijárat Kiadó, Budapest, 7–104.

BMA-ESZD-410. Pálfalusi Zsolt: Az irodalmi Übermensch

(Nietzsche, Hesse, Mann) K, 2ó

Időpont: csütörtök 16:00-17:45 MUK -136.

A kurzus arra az elgondolásra épül, hogy már az ókor óta dívik a *nagy ember* kultusza, mely időről időre teret nyer az irodalomban. A romantika felnagyítva tárja eléink Faust, Manfred, Zarathustra alakjában mindazt, ami korábban részleteiben már megvolt. A kurzus során azon is elmedítálunk, vajon a modern irodalom jelentős része már az avantgárd megjelenésekor nem éppen a nagy ember kultuszával fordul-e szembe, tendenciózusan a tehetetlen kisembert állítva eléink, a gyenge, az esendő köznapit, a tipikust.

A kurzus teljesítésének feltétele aktív órai részvétel és félév végi beszámoló.